

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อาหารในภาคบ้านฮ่อ: การข้ามพรมแดนทาง อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และศาสนา
ผู้เขียน	นายนิรันดร์รักษ์ ปาทาน
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)
คณะกรรมการที่ปรึกษา	ผศ.ดร.อภิญาญา เฟื่องฟูสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร.ขวัญชีวัน บัวแดง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งทำความเข้าใจถึงประเด็นเกี่ยวกับอาหารที่มีจำหน่ายอยู่ในภาคบ้านฮ่อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีประเด็นหลักใหญ่ๆที่จะศึกษาอยู่สองประการคือ ประการแรก การทำความเข้าใจในเรื่องอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนาที่แสดงออกมาในรสชาติของอาหารชาวจีนยูนนานในพื้นที่ศึกษา โดยพวกเขาเดินทางเข้ามายังประเทศไทยพร้อมกับการนำอาหารอย่างเช่นผักดองจีนฮ่อติดตัวมาด้วย อาหารชนิดนี้นอกจากจะมีความสัมพันธ์กับบริบททางประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาต่างๆแล้ว เมื่ออาหารชนิดนี้ได้เข้าสู่เมืองไทยก็ได้ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้ระหว่างรสชาติของความเป็นไทยและรสชาติของความเป็นจีนยูนนาน ผลจากการศึกษาครั้งนี้ได้ค้นพบว่า ผักดองจีนฮ่อที่ได้ถูกนำเข้ามาสู่เมืองไทยเมื่อนานมาแล้วนั้น มีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางด้านรสชาติให้เข้ากับวัฒนธรรมการกินของคนไทย แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีการสงวนความเป็นรสชาติดั้งเดิมของผักดองจีนฮ่อด้วย ในการซื้อขายผักดองผู้ขายมักจะเป็นฝ่ายอ้างถึงรสชาติดั้งเดิม ความเป็นยูนนานแท้และเทคนิคการผลิตแบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา อย่างไรก็ตามพบว่า ในส่วนของลูกค้าเองก็สามารถอ้างอิงในเรื่องรสชาติแบบดั้งเดิมผ่านการใช้ประสบการณ์เกี่ยวกับรสชาติในอดีตที่ตนได้สัมผัสมาหรือการใช้องค์ความรู้เฉพาะของตนในการทำผักดองจีนฮ่อมาตัดสินรสชาติของผักดองเจ้าต่างๆที่เสนอขายในตลาดได้ นอกจากนั้น ในกระบวนการซื้อขาย ยังพบว่าอัตลักษณ์ทางศาสนาและชาติพันธุ์ที่แสดงออกในอาหารชนิดนี้มีปฏิสัมพันธ์ที่เลื่อนไหล และอาจย้อนแย้งกันเองได้ เช่น ผู้ซื้อที่ให้ความสำคัญกับรสชาติ “เดิมแท้” แบบยูนนานอาจไม่สนใจว่ามีการใช้เหล้าซึ่งต้องห้ามในศาสนาอิสลามในการผลิตหรือไม่ ส่วนลูกค้าที่ใส่ใจกับความบริสุทธิ์ของอาหารตามหลักศาสนาก็จะละเลยเรื่องรสชาติ “ดั้งเดิม” ของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ได้

ประเด็นที่สองของการศึกษาคือการสำรวจเส้นทางการเดินทางของอาหาร ซึ่งในงานศึกษานี้ได้ใช้เนื้อกังปาดเป็นกรณีศึกษา เส้นทางการเดินทางของวัวที่ใช้ในการทำเนื้อกังปาดเริ่มจากอินเดียซึ่งผู้คนมักจะไม่นิยมในการบริโภคเนื้อวัว และมีการลักลอบนำวัวผ่านบังคลาเทศ และพม่ามาสู่ประเทศไทย บนเส้นทางสายนี้พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ของพ่อค้าคนกลางหลากหลายกลุ่มศาสนาและชาติพันธุ์ ทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของผู้ค้าด้วยกันเอง และความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ค้าและเจ้าหน้าที่รัฐ มีการใช้เทคนิควิธีต่างๆที่จะทำให้การนำเข้าเนื้อวัวจากต่างประเทศ มีราคาต้นทุนที่ลดลงกว่าปกติ ในแต่ละพื้นที่ที่วัวเดินทางผ่าน ซึ่งได้พบความสำคัญที่แตกต่างกันของอัตลักษณ์ทางศาสนาและชาติพันธุ์ของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการค้าวัว เช่นในช่วงต้นของเส้นทางทั้งในอินเดียและพม่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ทั้งของผู้ค้าชาวปาตาน ผู้ค้าชาวกะเหรี่ยงในพม่าและพ่อเลี้ยงคนเมืองทางฝั่งไทยจะมีความสำคัญในกระบวนการนี้ แต่หลังจากที่วัวเข้ามาถึงกาดงัวในเชียงใหม่ เส้นทางต่อจากนี้ คือจากกาดงัวถึงโรงเชือดและมาถึงกาดบ้านฮ่อนั้น สำหรับคนมุสลิม จะมีเส้นทางของกลุ่มคนที่อัตลักษณ์ทางศาสนาจะโดดเด่นขึ้นมา นั่นก็คือความเคร่งครัดทางศาสนาในกรรมวิธีเชือดวัว อย่างไรก็ตามที่มัสยิดบ้านฮ่อพบว่ามีกรณีที่อัตลักษณ์ทางศาสนาข้ามพรมแดนชาติพันธุ์ด้วย นั่นคือ การที่กรรมการมัสยิดชาวยุন্নานซึ่ง โดยปกติจะให้ความสำคัญกับความเป็นยุন্নานอย่างมาก แต่เมื่อมีการสั่งวัวมาเพื่อทำพิธีทางศาสนา กรรมการจะเลือกซื้อวัวจากพ่อค้าชาวปาตานรายหนึ่งเพียงรายเดียวเป็นประจำ กรณีนี้จึงชี้ให้เห็นการให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ทางศาสนาเหนือความเป็นชาติพันธุ์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

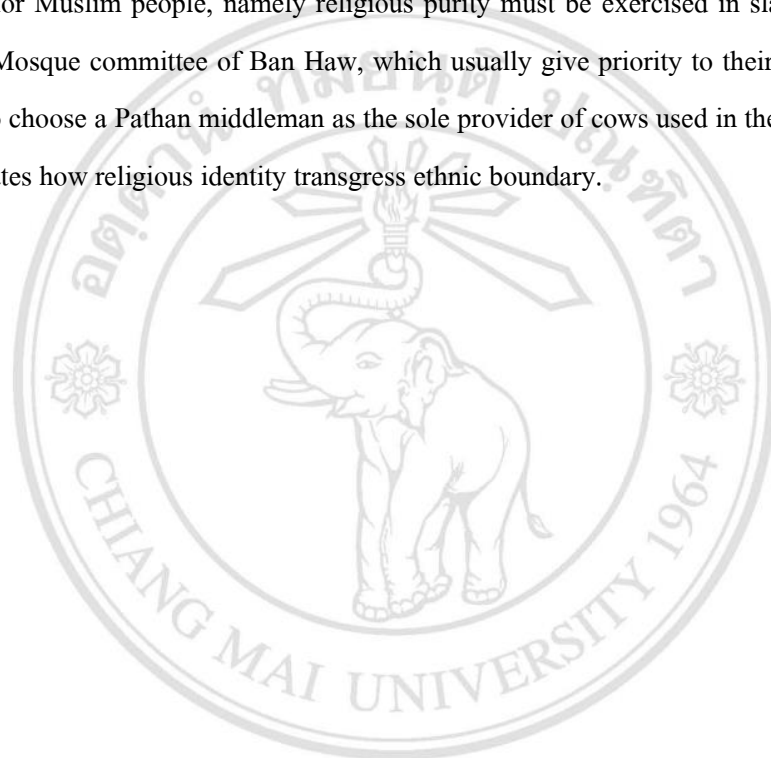
Thesis Title	<i>Food in Ban Haw Market: Transgression the Border of Ethnic and Religious Identities</i>
Author	Mr. Niranrak Pathan
Degree	Master of Arts (Social Development)
Advisory Committee	Asst. Prof. Dr. Apinya Fuengfusakul Advisor Asst. Prof. Dr. Kwanchewan Buadaeng Co-advisor

ABSTRACT

This thesis studies the food distributed within Ban Haw Market, Mueng District, Chiang Mai Province. There are two major points of the finding. First is to understand the interaction between ethnic identity and religious identity manifested through the taste of food. The Chinese migrated from Yunnan had brought with them certain ethnic food, for example, pickled lettuce. The change of its taste has been closely related to different historical and cultural contexts. Once in Thailand, there has been cultural combination between Thai and Yunnanese Chinese tastes and local knowledge in the process of food production. The taste of pickled lettuce has been adapted to suit Thai tongue but still preserves certain characteristics of Yunnanese Chinese. In the buying and selling process, the vendors often claim about “original and authentic” Yunnan taste and pickle-preparation techniques. However, the study discovers that the buyers also used similar claim of their experiences of Yunnanese taste and pickle-making technique to judge the different qualities of different pickled lettuces offered in the market. Moreover, the study also finds out that sometime, there is a complicated and shifting relationship between religious identity and ethnic identity in judging and choosing to buy pickled lettuce. Buyer who gives priority to “authentic Yunnanese taste” tends to ignore the possibility that certain vendor may mix liquor which is prohibited in Muslim food in the pickled lettuce. On the other hand, buyer who cares for religious purity tends to ignore the “originality” of Yunnanese taste.

Second major point of this thesis deals with the trade route of certain food, namely Kangpa beef. The study investigates trade route of cow starting from India where people do not eat beef, and how cows are smuggled across the border into Bangladesh and then to Myanmar where Karen ethnic

group are middlemen. Then, cows are brought across Thai-Burmese border to Chiang Mai. On the route, there are interactions between people from different ethnic groups and religious identities including interactions between middlemen and Thai officials. There are techniques to decrease the cost of importing cows into Thailand. In different areas of the route, ethnic and religious identities play different roles. For example, in the beginning and middle part of trade route in India and Myanmar, ethnic identity prevails. But in the later part of the trade especially after the cows arrive at cow market in Chiang Mai and then distributed to slaughter houses, religious identity plays important role for Muslim people, namely religious purity must be exercised in slaughter process. Moreover, the Mosque committee of Ban Haw, which usually give priority to their ethnic identity, gives consent to choose a Pathan middleman as the sole provider of cows used in their religious rite. This case indicates how religious identity transgress ethnic boundary.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved